Henkilöstöjohtaja Kati Virtanen
Puolustusministeriö
22.2.2024

VNS 1/2024 vp Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2024

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt puolustusministeriöltä asiantuntijalausuntoa selonteosta koskien palvelussuhteen ehtoja Air Shielding -operaatiossa. Lisäksi on pyydetty katsaus käynnissä oleviin neuvotteluihin henkilöstön Nato-tehtäviin osallistumisesta.

Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin osallistumisen palvelussuhteen ehdot

Puolustusvoimat valmistautuu osallistumaan Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin Itämerellä Katanpää-luokan aluksella 1.4.-31.5.2024 ja Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen Air-Shielding tehtäviin 3.6.-31.7.2024 Romaniassa, Bulgariassa ja Mustallamerellä. Osallistumisesta on tarkoitus päättää kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain perusteella.

Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtävien palvelussuhteen ehtoja on tarkasteltu selonteossa (VNS 1/2024) kuvattujen perusteiden mukaisesti yhdessä Puolustusvoimien kanssa tehtävien suunnittelun edetessä. Palvelussuhteen ehtoja on tarkasteltu näkökulmasta, jossa tehtävänä on toisen valtion alueellisen koskemattomuuden valvonta ja tehtävä toteutuu matalan uhkatason alueilla osana Naton muita joukkoja. Tarkastelussa on korostunut tehtävien toteuttaminen lähes vastaavalla tavalla kuin kansainvälisissä harjoituksissa ja kotimaan alueellisen koskemattomuuden valvontaan liittyvissä tehtävissä.

Toimintaan osallistutaan normaaleilla virka- ja työehtoehtosopimusten mukaisilla palvelussuhteen ehdoilla ja maksetaan niiden perusteella maksettava palkkaus ja muut mahdolliset korvaukset ml. työaikaperusteiset korvaukset. Henkilöstön työaikaperusteiset korvaukset suunnitellaan osana työaikasuunnittelua ja kustannuksia aiheutuu sotaharjoitus- tai meripalvelukorvauksista, päivärahoista, ylitöistä ja mahdollisista päivystys- tai varallaolokorvauksista. Tehtäviin osallistuvaan henkilöstöön sovelletaan tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annettua lakia.

Miinantorjuntaosaston suomalainen henkilöstö pysyy lähtökohtaisesti samana koko tehtävän ajan, mutta tarvittaessa varaudutaan vaihtamaan yksittäisiä henkilöitä pakottavista henkilökohtaisista syistä johtuen, mikäli tarvetta ilmenee. Air Shielding -tehtäviin osallistuvaa suomalaista henkilöstöä on tarkoitus vaihtaa (rotatoida) tehtävän aikana.

Sotilas- ja siviilitehtäviin määrättyjen virkamiesten palkkaus ulkomaille sijoitetuissa Nato-organisaatioiden tehtävissä, katsaus neuvotteluihin

Sopijaosapuolet ovat tehneet tarkentavan virkaehtosopimuksen Naton komentorakenteen, Naton osaamiskeskusten ja muihin ulkomaille sijoitettuihin Nato-organisaation sotilas- ja siviilitehtäviin määrättyjen virkamiesten kokonaispalkkauksista. Valtiovarainministeriö on osaltaan hyväksynyt sopimuksen 15.2.2024. Sopimus tarkoittaa, että em. tehtävissä ei sovelleta upseereiden, opistoupseereiden, aliupseereiden, erikoisupseereiden eikä siviilien palkkausjärjestelmistä tehtyjä tarkentavia virkaehtosopimuksia. Kokonaispalkkausratkaisun yhteydessä on sovittu, että puolustusvoimien virkamiesten työajoista tehtyä tarkentavaa virkaehtosopimusta ei sovelleta. Uusi sopimus on tarpeellinen, koska Suomen puolustusvoimien omiin tarpeisiin räätälöityjä sopimuksia olisi joko vaikea tai mahdoton soveltaa näissä Naton tehtävissä, joissa työnjohtovalta ja työaikajohtaminen on siirtynyt Nato-organisaatiolle ja sen eri jäsenmaista tuleville esimiehille Naton omia sisäisiä sääntöjä noudattaen.

Palkkaustasot määräytyvät kunkin esikunnan (vast.) määrittämien tehtävään liittyvien vaatimusten mukaisesti. Perustaksi on sovittu käytettäväksi Nato-komentorakenteen tehtäväluokitusta, jota hyödyntäen Naton organisaatioiden tehtävät luokitellaan ja rinnastetaan palkkaustaulukoissa. Kokonaispalkkaus määräytyy sotilaiden osalta virkamiehen oman sotilasarvon/aliupseereilla oman palvelusarvon mukaan ja siviilien osalta kyseisen siviilitehtävän vaatimusten mukaan. Nato-tehtäväänmääräyksen aikana henkilöstöön sovelletaan mm. valtion virka- ja työehtosopimusta vuosilomista. Työaikasuojelusta ja työaikoihin liittyvästä työturvallisuudesta huolehtiminen on tärkeänä periaatteena edelleen voimassa myös kyseisissä Naton tehtävissä. Myös virkamiesten työaikoja seurataan.

Lisäksi valtion työmarkkinalaitos on vahvistanut kansainvälisiin esikuntatehtäviin (vast.) komennettaville puolustushallinnon henkilöstölle suoritettavat kustannusten korvaukset puolustusministeriön esityksen mukaisesti. Korvauksilla parannetaan etenkin perheellisen virkamiehen etuuksia tapauksissa, joissa perhe joko muuttaa virkamiehen mukana kohdemaahan tai jää kotimaahan komennuksen ajaksi.